

- формирование интерпретационных навыков;
- развитие коммуникативной компетенции;
- повышение качества литературного образования.

Таким образом, системное внедрение игровых методов является перспективным направлением модернизации преподавания литературы.

Список использованной литературы

1. Хейзинга Й. Homo Ludens. Человек играющий. – М.: Айрис-Пресс, 2019.
2. Caillois R. Man, Play and Games. – Urbana: University of Illinois Press, 2016.
3. Выготский Л. С. Мышление и речь. – Электронный ресурс: <https://psyjournals.ru>
4. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. – Электронный ресурс: <https://psyjournals.ru>
5. Эльконин Д. Б. Психология игры. – М.: Академия, 2018.
6. Пиаже Ж. Психология интеллекта. – СПб.: Питер, 2017.
7. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. – Электронный ресурс: <https://elib.gnpbu.ru>
8. Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса. – М.: Педагогика, 2017.
9. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики. – М.: Просвещение, 2018.
10. Шмаков С. А. Игры учащихся – феномен культуры. – М.: Новая школа, 2016.
- Электронные ресурсы
20. Грамота.ру: справочно-информационный портал «Русский язык». – URL: <https://gramota.ru>
21. Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». – URL: <https://cyberleninka.ru>
22. Российская государственная библиотека (РГБ). – URL: <https://search.rsl.ru>

**TIBBIY MAQSADLARDA INGLIZ TILINI O‘QITISHDA
INNOVATSION METODLAR VA ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEKNOLOGIYALAR SAMARADORLIGI**

Xodjayeva Nilufar Amatdjanovna

Urganch davlat tibbiyot instituti

“O‘zbek tili va adabiyoti, tillar” kafedrası

v.b.dozenti tel: 972210268 nilufarxodjaeva2203@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada tibbiy maqsadlarda ingliz tilini o‘qitishda innovatsion metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda case-study, muammo asosida o‘qitish (PBL), rol o‘ynash (role-play) hamda vazifaga asoslangan yondashuv (TBL) kabi metodlarning tibbiyot talabalarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, elektron ta’lim platformalari, mobil ilovalar va simulyatsion texnologiyalarning o‘quv jarayoniga integratsiyasi natijasida talabalarining motivatsiyasi, mustaqil fikrlash qobiliyati va amaliy ko‘nikmalari oshishi aniqlangan. Tadqiqot natijalari innovatsion yondashuvlar an’anaviy metodlarga nisbatan samaraliroq ekanligini ko‘rsatadi hamda tibbiy ingliz tilini o‘qitishda zamonaviy texnologiyalarni keng qo‘llash zarurligini asoslaydi.

Kalit so‘zlar: tibbiy ingliz tili, innovatsion metodlar, pedagogik texnologiyalar, PBL, case-study, kommunikativ kompetensiya, simulyatsiya, e-learning.

Аннотация. В данной статье анализируется эффективность инновационных методов и современных педагогических технологий в обучении английскому языку для медицинских целей. В исследовании освещается роль таких методов, как case-study, проблемно-ориентированное обучение (PBL), ролевые игры (role-play), а также обучение, основанное на выполнении задач (TBL), в развитии профессиональной коммуникативной компетенции студентов-медиков. Кроме того, выявлено, что интеграция электронных образовательных платформ, мобильных приложений и симуляционных технологий в учебный процесс способствует повышению мотивации студентов, развитию их самостоятельного мышления и практических навыков. Результаты исследования показывают, что инновационные подходы являются более эффективными по сравнению с традиционными методами и обосновывают необходимость широкого применения современных технологий в преподавании медицинского английского языка.

Ключевые слова: медицинский английский язык, инновационные методы, педагогические технологии, PBL, case-study, коммуникативная компетенция, симуляция, электронное обучение.

Abstract. This article analyzes the effectiveness of innovative methods and modern pedagogical technologies in teaching English for medical purposes. The study highlights the role of such approaches as case study, problem-based learning (PBL), role-play, and task-based learning (TBL) in developing the professional communicative competence of medical students. Furthermore, the integration of e-learning platforms, mobile applications, and simulation technologies into the educational process has been shown to enhance students’ motivation,

independent thinking, and practical skills. The results of the study demonstrate that innovative approaches are more effective than traditional methods and justify the need for wider implementation of modern technologies in teaching medical English.

Keywords: medical English, innovative methods, pedagogical technologies, PBL, case study, communicative competence, simulation, e-learning.

Zamonaviy globallashuv sharoitida ingliz tili xalqaro ilm-fan va tibbiyot sohasida yetakchi kommunikatsiya vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda. Tibbiyot oliy ta’lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalar uchun xorijiy tilni, xususan ingliz tilini egallash nafaqat nazariy bilimlarni o‘zlashtirish, balki xalqaro ilmiy hamkorlikda faol ishtirok etish, ilg‘or klinik tajribalarni o‘rganish hamda professional faoliyatni samarali olib borishning muhim omili hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, tibbiyot oliygohlarida xorijiy tilni o‘qitish jarayonida talabalarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda ta’lim tizimida innovatsion pedagogik yondashuvlar, xususan, xizmatga asoslangan ta’lim modeli (service-learning) alohida e’tibor qozonmoqda. Ushbu model nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish orqali talabalarning ijtimoiy mas’uliyatini oshirish, real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish va kasbiy kompetensiyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Tibbiyot ta’limi kontekstida service-learning modeli talabalarni haqiqiy yoki simulyatsion klinik muhitda faol ishtirok etishga jalb etib, ularning xorijiy tilda bemorlar bilan muloqot qilish, tibbiy axborotni to‘g‘ri yetkazish va kasbiy terminologiyani samarali qo‘llash qobiliyatini rivojlantiradi.

An’anaviy o‘qitish metodlari ko‘proq nazariy bilim berishga yo‘naltirilgan bo‘lsa, zamonaviy yondashuvlar — muammo asosida o‘qitish (PBL), case-study, rol o‘ynash (role-play) va vazifaga asoslangan yondashuv (TBL) — talabalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.[12] Ushbu metodlar service-learning modeli bilan integratsiya qilinganda, o‘quv jarayonining samaradorligi yanada oshadi va talabalarning kasbiy kommunikativ kompetensiyasi kompleks tarzda shakllanadi.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi elektron ta’lim platformalari, mobil ilovalar va simulyatsion texnologiyalarni o‘quv jarayoniga keng joriy etish imkonini bermoqda. Bu esa ta’limni interaktiv, moslashuvchan va talaba markazli tashkil

etishga xizmat qilib, talabalarning motivatsiyasi, mustaqil o‘rganish qobiliyati va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Xorijiy tillarni kasbiy maqsadlarda o‘qitish, ayniqsa tibbiyot ta’limida ingliz tilini o‘rgatish masalasi so‘nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarning muhim yo‘nalishlaridan biriga aylangan. Zamonaviy metodik yondashuvlarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish ustuvor maqsad sifatida qaralib, til o‘qitish jarayonini real hayotiy vaziyatlarga yaqinlashtirish zarurligi ta’kidlanadi [8,3] Ushbu yondashuvga ko‘ra, til o‘rganish nafaqat grammatik bilimlarni egallash, balki ularni amaliy muloqotda samarali qo‘llay olishni ham o‘z ichiga oladi.

Muammo asosida o‘qitish (Problem-Based Learning — PBL) tibbiy ta’limda keng qo‘llaniladigan samarali metodlardan biri hisoblanadi. Barrows va Tamblyn [1] PBLni klinik fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi asosiy yondashuv sifatida ta’riflaydi. Keyingi tadqiqotlar ham ushbu metod talabalarning mustaqil o‘rganish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishini tasdiqlaydi.[7] Til o‘qitish kontekstida esa PBL talabalarning kasbiy terminologiyani faol qo‘llashiga hamda kommunikativ kompetensiyasini oshirishga yordam beradi.

Case-study metodi ham amaliy yo‘naltirilgan ta’limning muhim komponenti sifatida qaraladi. Bu metod talabalarga real klinik vaziyatlarni tahlil qilish orqali nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog‘lash imkonini beradi.[11] Ayniqsa, tibbiy ingliz tilini o‘qitishda case-study orqali talabalar diagnostika, bemor bilan muloqot va klinik qaror qabul qilish jarayonlarini ingliz tilida amalga oshirish ko‘nikmasini rivojlantiradilar.

Rol o‘ynash (role-play) va vazifaga asoslangan yondashuv (Task-Based Learning — TBL) ham kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. Ellis [4] TBLni tilni real vazifalarni bajarish orqali o‘rganishga asoslangan samarali metod sifatida ta’riflaydi. Role-play esa ayniqsa tibbiyot sohasida shifokor-bemor muloqotini modellashtirish orqali talabalarni real kommunikativ vaziyatlarga tayyorlaydi.[10] Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ushbu metodlar talabalarning nutq faolligini oshiradi va ularning tilni erkin qo‘llashiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

So‘nggi yillarda service-learning modeli ham xorijiy til o‘qitish metodikasida dolzarb yondashuv sifatida keng o‘rganilmoqda. Bringle va Hatcher [2] service-learningni akademik bilimlarni ijtimoiy xizmat bilan integratsiyalovchi pedagogik model sifatida ta’riflaydi. Eyler va Giles [5] esa ushbu model talabalarning chuqur o‘rganish, ijtimoiy mas’uliyat va reflektiv fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishini ta’kidlaydi. Tibbiyot ta’limida service-learning modeli talabalarni real yoki simulyatsion

muhitda bemorlar bilan muloqot qilishga jalb etib, ularning kasbiy kommunikativ kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi.

Bundan tashqari, zamonaviy raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini tubdan o‘zgartirmoqda. E-learning platformalari va mobil ilovalar talabalarning mustaqil o‘rganish imkoniyatlarini kengaytirib, ta’limni moslashuvchan va interaktiv shaklga keltiradi.[6] Simulyatsion texnologiyalar esa ayniqsa tibbiyot ta’limida muhim ahamiyatga ega bo‘lib, ular orqali talabalar xavfsiz muhitda klinik vaziyatlarni mashq qilish imkoniga ega bo‘ladilar.[9] Bu esa ularning nafaqat amaliy, balki kommunikativ ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, innovatsion metodlar (PBL, case-study, TBL, role-play) va service-learning modeli hamda zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi xorijiy tilni, xususan tibbiy ingliz tilini o‘qitishda yuqori samaradorlikka erishishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari asosida tibbiyot oliy ta’lim muassasalarida ingliz tilini o‘qitish jarayonini takomillashtirish maqsadida quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

Birinchidan, tibbiy ingliz tilini o‘qitishda an’anaviy metodlardan voz kechib, innovatsion pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish zarur. Xususan, muammo asosida o‘qitish (PBL), case-study, rol o‘ynash (role-play) va vazifaga asoslangan yondashuv (TBL) metodlari tizimli ravishda dars jarayoniga integratsiya qilinishi lozim. Bu metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini, muammolarni hal qilish qobiliyatini va kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, service-learning modelini o‘quv jarayoniga tatbiq etish tavsiya etiladi. Ushbu model orqali talabalar nazariy bilimlarini real yoki simulyatsion klinik muhitda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Masalan, talabalarni tibbiy ko‘ngillilik faoliyatiga jalb qilish, bemorlar bilan ingliz tilida muloqot qilishga yo‘naltirish yoki simulyatsion mashg‘ulotlar tashkil etish ularning amaliy ko‘nikmalarini sezilarli darajada oshiradi.

Uchinchidan, zamonaviy raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga keng joriy etish muhim ahamiyatga ega. Elektron ta’lim platformalari (Moodle, Google Classroom), mobil ilovalar va onlayn resurslardan foydalanish orqali ta’lim jarayonini interaktiv va moslashuvchan qilish mumkin. Bu esa talabalarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda ularning o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi.

To‘rtinchidan, simulyatsion texnologiyalardan foydalanishni kengaytirish zarur. Tibbiy ta’limda simulyatsiya orqali real klinik vaziyatlar modellashtiriladi va talabalar xavfsiz muhitda o‘z bilim va ko‘nikmalarini sinab ko‘rish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu jarayonda

ingliz tilida muloqot qilishga alohida e’tibor qaratish talabalarning kasbiy nutqini rivojlantiradi.

Beshinchidan, o‘qituvchilarning malakasini oshirish va ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish muhimdir. O‘qituvchilar innovatsion metodlarni samarali qo‘llay olishi uchun muntazam ravishda treninglar, seminarlar va malaka oshirish kurslari tashkil etilishi lozim.

Oltinchidan, baholash tizimini takomillashtirish tavsiya etiladi. Talabalarning faqat nazariy bilimlari emas, balki ularning amaliy va kommunikativ ko‘nikmalari ham baholanishi zarur. Shu maqsadda formatif baholash, portfoliolar, prezentatsiyalar va amaliy topshiriqlar asosida baholash tizimidan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Yettinchidan, o‘quv dasturlarini ishlab chiqishda integrativ yondashuvni qo‘llash lozim. Ya’ni, tibbiy fanlar va ingliz tili o‘rtasida o‘zaro bog‘liqlikni kuchaytirish, terminologik integratsiyani ta’minlash hamda fanlararo hamkorlikni rivojlantirish zarur.

Xulosa qilib aytganda, yuqoridagi tavsiyalarni amaliyotga joriy etish tibbiyot talabalarining ingliz tilidagi kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga, ularning xalqaro darajadagi mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Mazkur tadqiqot tibbiyot oliy ta’lim muassasalarida ingliz tilini o‘qitishda innovatsion pedagogik metodlar va service-learning modeli asosida talabalarning kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlarini kompleks tahlil qilishga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, an’anaviy o‘qitish metodlariga nisbatan innovatsion yondashuvlar talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishda ancha yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.

Xususan, muammo asosida o‘qitish (PBL), case-study, rol o‘ynash (role-play) va vazifaga asoslangan yondashuv (TBL) metodlari talabalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan birga, ularning kasbiy ingliz tilida erkin va samarali muloqot qilish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu metodlarning service-learning modeli bilan integratsiyasi esa nazariy bilimlarni real yoki simulyatsion amaliyot bilan uyg‘unlashtirish imkonini berib, ta’lim jarayonining amaliy yo‘naltirilganligini kuchaytiradi. Shuningdek, elektron ta’lim platformalari, mobil ilovalar va simulyatsion texnologiyalarni o‘quv jarayoniga joriy etish talabalarning motivatsiyasini oshirishi, mustaqil o‘rganish qobiliyatini rivojlantirishi hamda amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlashga xizmat qilishi aniqlandi. Bu esa zamonaviy ta’limning talaba markazli modeliga mos keladi va o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Barrows, H. S., & Tamblyn, R. M. (1980). *Problem-based learning: An approach to medical education*. Springer.
2. Bringle, R. G., & Hatcher, J. A. (1995). A service-learning curriculum for faculty. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 2, 112–122.
3. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
4. Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford University Press.
5. Eyler, J., & Giles, D. E. (1999). *Where’s the learning in service-learning?* Jossey-Bass.
6. Garrison, D. R. (2011). *E-learning in the 21st century*. Routledge.
7. Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning. *Educational Psychology Review*, 16(3), 235–266.
8. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Penguin.
9. Issenberg, S. B., et al. (2005). Simulation technology for health care. *Medical Teacher*, 27(1), 10–28.
10. Ladousse, G. P. (1987). *Role play*. Oxford University Press.
11. Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods*. Sage.
12. Xodjayeva N.A. “ Doctor’s Dictionary Practical Guide” Tashkent “ O‘zkitobsavdonashriyot” NMIU 2025

BADIIY MATNDA DIALOG VA ICHKI NUTQ ORQALI ILLOKUTSION MAQSADLARINING IFODALANISHI PRAGMALINGVISTIK TAHLILI

Jo‘rayeva Muhayyo Abdusalilovna

E-mail: jurayevamuhayyo385@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-4036-6690

Xorijiy til va adabiyot kafedrasi o‘qituvchisi

*Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti, Gavhar ko‘chasi 1, Toshkent
100149, O‘zbekiston*

Annotatsiya. Ushbu maqolada badiiy matnda dialog, monolog va ichki nutq orqali nutqiy aktlarning ifodalanishi pragmalingvistik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda nutq aktlari nazariyasining lokutiv, illokutiv va perlokutiv qatlamlari badiiy diskurs misolida yoritiladi. Ichki nutqning dialogik xususiyati, remarkalarning pragmatik ahamiyati hamda bilvosita nutqiy aktlarning kommunikativ